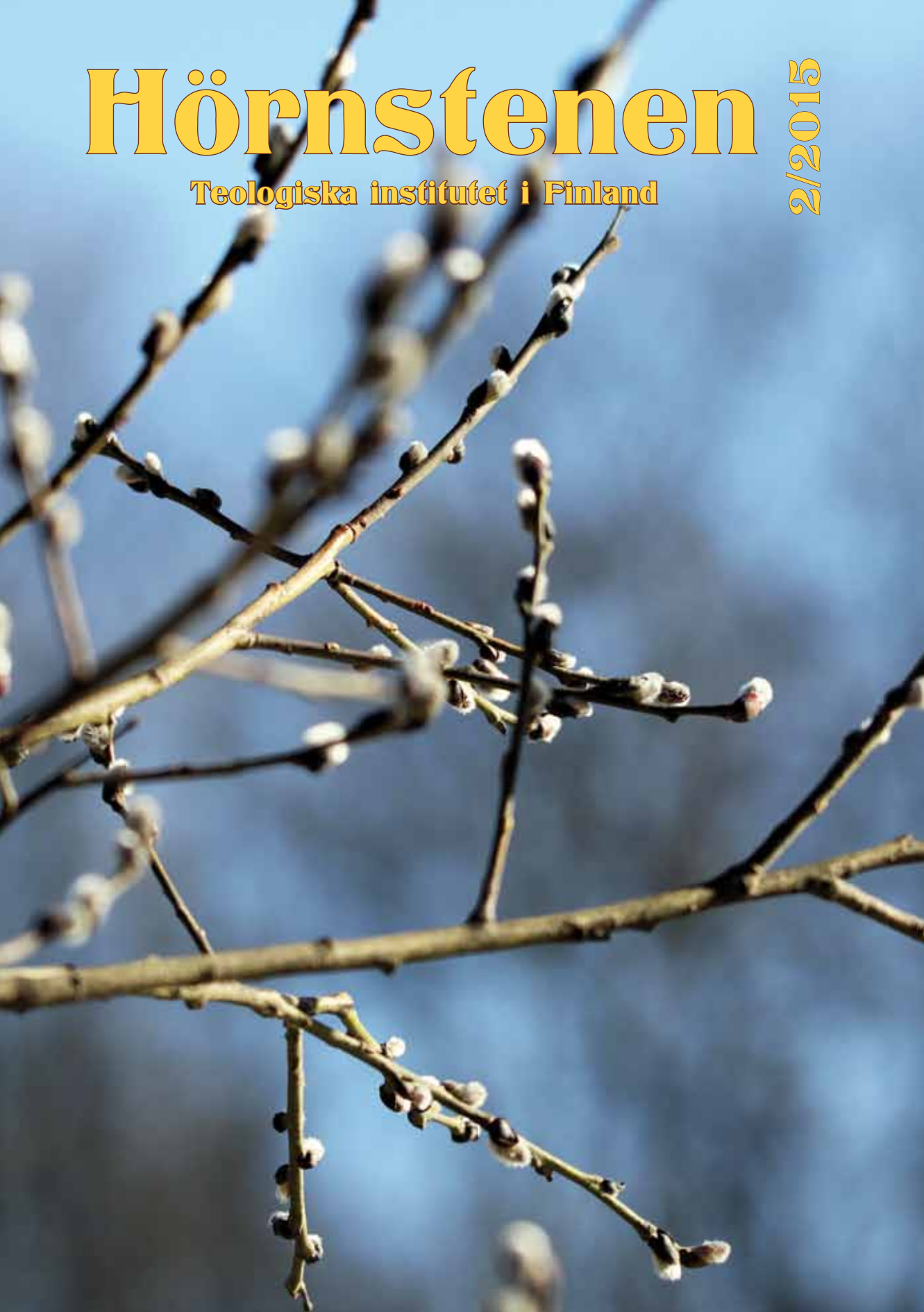

Hörnstenen

Teologiska institutet i Finland

2/2015

Ville Auvinen

20.4.2015

Kyrkans Jesus

Hurudan är kyrkans Jesus? Är det ens möjligt att tala om kyrkans Jesus? Numera brukar man säga att var och en har en egen Jesus, egna åsikter om honom, ingen kan godkänna någon vedertagen lära om honom. Ändå har den kristna kyrkan en egen, alltid gällande, på Bibeln grundad och kyrkans första århundraden polerad lära om Jesus, en skön kristologi!

En av de så kallade ekumeniska trosbekännelserna är den Athanasianska trosbekännelsen. Den är också en del av de lutherska bekännelseskrifterna och därför har varje präst i Finlands ev.luth. kyrka avlagt en ed att hålla sig till den. I bekännelsen finns följande ord: *Var och en, som vill bliva salig, måste först av allt hava den allmänliga kristna tron. Men den, som icke bevarar den oförändrad och oförfalskad, går med säkerhet evigt förlorad.* Tanken att var och en skulle få ha en egen personlig åsikt är denna bekännelse fjärran.

Den Athanasianska trosbekännelsen förklarar särskilt treenighetsläran, men också Jesus utgör en av de viktigaste punkterna i dogmat: *Så är det en rätt tro att vi*

tro och bekänna, att vår Herre Jesus Kristus, Guds Son, är i lika mån Gud och människa. Gud är han såsom född av Faderns väsen före all tid, och människa är han såsom född av moderns väsen i tiden. Helt och fullt Gud och helt och fullt människa med förnuftig själ och mänsklig kropp. Jämlig Fadern efter den gudomliga naturen, ringare än Fadern efter den mänskliga naturen. Och ehuru han är Gud och människa, är han likväl icke två, utan en enda Kristus. Men en enda är han, icke så att den gudomliga naturen förvandlats till mänsklig, utan så att den mänskliga naturen antagits av Gud. En enda är han, icke så att naturerna sammanblandats, utan så att personen bildar enheten. Ty liksom den förnuftiga själen och kroppen bilda en enda människa, så utgöra Gud och människa en enda Kristus, vilken har lidit för vår frälsnings skull, nedstigit till dödsriket, uppstått från de döda, uppstigit till himlarna, sitter på Faderns högra sida och skall därifrån igenkomma till att döma levande och döda. Vid hans tillkommelse hava alla människor att uppstå med sina kroppar, och de skola avlägga räkenskap för sina gärningar: Och

de som gjort gott skola ingå i det eviga livet och de som gjort ont i den eviga elden.

I vår tid vill man göra Jesus till en vanlig människa. Han gifte sig med Maria Magdalena och fick avkomma med henne. Han gick i graven, och det som förkunnas om honom i dag är bara gamla läror. Hans födelse var precis den samma som vilken annan man som helst. Men då kommer frågan hur en sådan Jesus kan hjälpa oss?

Korsfästelsen och uppståndelsen som vi firar varje påsk har ett viktigt kristologiskt budskap till oss: Guds Son, syndfri och oskyldig, gick till döden ”för vår frälsning” och han uppstod från de döda för att döden inte slutligen kunde hålla Livets Herre. Så får vi syndiga människor ta emot förlåtelsen för alla synder, och dörren från döden till det eviga livet är öppen också för oss som vet att syndens lön är döden. Bara han, som samtidigt är både Gud och man kunde göra detta.

Vidare talas det också i dag mycket om att vi möter Kristus i vår nästa. Det är sant. Bilden om den yttersta domen (Matt 25:31–46) lär oss tydligt att det vi har gjort eller försummat jämt mot vår nästa, det har vi gjort eller försummat mot Kristus. För vår nästa får vi peka på Kristus Frälsaren, som skänker förlåtelse för våra synder. Frälsaren Jesus kommer till mig och visar på Guds ord och sakramenten. De skänker oss förlåtelsen som Jesus skänkte hela världen på korset. Det är vad vi mest av allt behöver. Sedan blir vi sända att tacka Kristus och tjäna vår nästa. Om korsets predikan försvinner eller förminskas, då talar vi inte längre om kyrkans Jesus – utan någon annan.

Den Athanasianska trosbekännelsen avslutar i tydliga ordalag: *Detta är den allmänneliga kristna tron; den som icke troget och fast tror den, kan icke bliva salig.*

Foto: Hilpi Jenu

Var blev Jesus begravd?

Timo Eskola

I långfredagens och påskens händelser intar Jesu grav en central plats. Jesus blev avrättad såsom en brottsling på ett grymt sätt. Hans kropp behandlades också som en brottslings. I GT fanns den viktigaste föreskriften för detta: Brottslingens kropp skulle begravas samma dag han avrättats (5 Mos 21:22–23) Orsaken var att en brottsling var förbannad av Gud och landet bleve orenat om inte hans kropp begravts på rätt sätt.

Vem fick förrätta begravningen?

Det kan verka märkligt för oss att Jesu familj inte hade rätt att förrätta hans begravning, men så var fallet. Enligt judisk sed fick man inte begrava en brottsling på helgad mark eller i en familjegrav. Så stadgar Mischna – skriften med judiska traditioner (nedtecknad något senare än Bibeln).

Enligt traditionen ålåg det judiska ämbetsmän att ordna med gravplats åt avrättade. Det fanns en begravningsplats för dem som strypts, dit de korsfästa räknades, en annan för dem som stenats. (mSanh 6:5) Enligt traditionen hade dessa föreskrifter givits till Stora rådet eller Sanhedrin.

Eftersom Stora rådet inte hade överlämnat Jesus till de romerska myndigheterna, var det ansvarigt för kroppens begravning. Craig Evans, nyligen gäst på Teologiska institutets och Perustas teologiska studiedagar, konstaterar att enligt

evangelierna gavs denna uppgift åt Josef av Arimatea. Enligt Markus gick Josef till Pilatus och bad att få Jesu kropp (15:43)

Jesu kropp begravdes därefter exakt enligt judisk tradition. ”Josef köpte då ett linnetyg, tog ner Jesus och svepte honom i linnetyget och lade honom i en grav, uthuggen i klippan.”(15:46)

Hurudan var Jesu grav?

Evangelierna nämner att det var en klippgrav, ”uthuggen i klippan” enligt ordalydelsen i Markus. Detta var den vanligaste gravtypen i området, en sk ”fingergrav”. Dess mitt bestod av en kammare i vars sida fanns en plåtå av sten, dit kroppen som svepts i linnetyg lämnades att förvitt-ra. Som dörr för gravöppningen rullade man en stor sten.

Ett år senare kom de som ansvarade för kroppen, vanligen släktingarna, för att samla ihop den avlidnas ben i en halv-meterhög benkista, som placerades i en hållighet i graven (därav namnet fingergrav)

Gravkammaren var så hög, att förebedjare kunde gå in i graven och be under de tre första dagarna av den sju dagar långa sorgetiden. Tydligt var det för att göra förebedjandet möjligt pga liklukten, som linnebindlarna smordes med väldoftande oljor. Enligt judisk tradition ansågs kroppen efter tre dagar vara så upplöst, att man inte skulle gå nära den.

Foto: Timo Eskola

Beskrivningen av Jesu begravning stämmer sålunda i detalj överens med vad vi annars vet om judiska seder. Fastän offentlig sorg inte var tillåten efter brottslingar, var det möjligt att sörja enskilt. Därför gick kvinnorna senare till graven med väldoftande oljor. Deras avsikt var att enligt judisk sed be inne i graven, vilket var lovligt ännu på tredje dagen efter sabbatens slut.

Var låg graveni?

Man har länge tvistat om platsen för Jesu grav. Den mest utbredda traditionen verkar hålla sträck. Den sannolika platsen är den Heliga Gravens kyrka i Jerusalem. Platsen var på Jesu tid utanför stadsmuren, såsom renlighetsföreskrifterna föreskrev. Korsfästelserna skedde vanligen vid stadens utfartsvägar, för dessa grymma avrättningar skulle tjäna som varnande exempel: så går det för den som gör uppror.

I den Heliga Gravens kyrka förenas dessa två element. För det första var platsen nära en av stadens portar. För det andra befinner den sig i utkanten av gravgården på Herodes tid.

Man kan av detta sluta sej till att endast några tiotal meter skiljde platsen för korsfästelsen och graven.

Den förutnämnde Evans hänvisar till judiska arkeologer, som tillsammans med kristna teologer konstaterar, att berättelsen om Jesu begravning är historiskt övertygande. Berättelsens detaljer motsvarar punkt efter punkt både den judiska religiösa lagen och de arkeologiska fynden. Den enda händelsen i påskberättelsen som är oförklarlig för människor är att klippgraven den första dagen i veckan var tom.

Tron på Kristus bär kvällsdejuren Pirkko Ylönen

Text Martti Pyykönen, foto: Ville Auvinen

Teologiska institutet i Finland lever på många olika sätt med i studenternas vardag. Den vanliga tjänstetiden mellan klockan åtta och sexton räcker inte alltid till som arbetstid för en studerande utan man måste skriva uppsatser, kandidatavhandlingar och graduavhandlingar samt läsa böcker också senare. För att också utanför personalens arbetstider kunna hålla dörren öppen för studenterna erbjuder många av teologiska institutets trofasta vänner sin hjälp genom att utföra kvällsdejourens viktiga uppdrag. För somliga av dem går uppdraget rent av vidare i familjen såsom fallet är för Pirkko Ylönen som har blivit välkänd för många studenter.

Pirkko som flyttade från Nummi-Pusula till Esbo år 1965 har utfört sitt livsverk i Diakonissanstaltens barnhem. Efter att ha studerat i hemvårdarinstitutet stannade Pirkko först i institutets eget barnhem över sommaren, men så såg hon en arbetsplatsannons från Diakonissanstaltens barnhem.

– Barnen var min grej. Jag tyckte mycket om mitt arbete trots att det var krävande och intensivt. Barnen bodde permanent i barnhemmet och det gjorde också vi som

arbetade där, men vi hade våra egna rum. I början fanns det i barnhemmet barn från 3-åringar till vuxen ålder berättar Pirkko Ylönen.

Efter någon tid grundades i anslutning till barnhemmet en avdelning för spädbarn. Pirkko övergick till arbetet bland dem för de följande nio åren.

– På spädbarnsavdelningen var arbetet synnerligen krävande, men jag gillade det. Det var tungt att se från hurudana omständigheter barnen kom till barnhemets spädbarnsavdelning, säger Pirkko.

Arbetet i spädbarnsavdelningen upphörde när Pirkko Ylönen fick förtidspension på grund av en trafikolycka. Pirkko och hennes man Ahti var på semesterresa i Vuokatti på cykel. En bil körde ut trots triangelmärket och stötte till Pirkko när chauffören inte märkte hustrun som cyklade bakom Ahti. Pirkko flög ner från cykeln och slog sitt huvud i asfalten. Skyndsamt fördes hon till centralsjukhuset i Uleåborg och därifrån vidare till Jorv. Under sommaren 2002 tillbringade hon två månader på sjukhus. Ända tills nu har Pirkko fått rehabilitering för den traumatiska hjärnskadan som olyckan förorsakade. Utåt syns skadan inte, och Pirkko har

själv lärt sig leva med den.

Pirkko Ylörens man Ahti har gått vid hennes sida. Paret gifte sig år 1983.

– Jag har alltid trott på Gud, men genom Ahti fick jag bli bekant med Jesus och med bönen, berättar Pirkko.

Under mera än tio år hade Ahti Ylönen verkat som kvällsdejour i Teologiska institutet och Pirkko fick bekanta sig med institutets verksamhet genom olika talkouppgifter där paret också kunde arbeta tillsammans. Sedan Ahti lämnade bort kvällsdejoureringen på grund av sitt hälsotillstånd fick Pirkko kallelsen att fortsätta på mannens plats under kvällarna i institutet.

Kirsi Sell ringde mig hösten 2013 och bad mig komma som kvällsdejour. Först tänkte jag att jag inte kan, jag är ju inte Ahti, erinrar sig Pirkko.

Pirkko Ylönen anländer tisdag kväll till teologiska institutet strax före klockan fyra. Enligt Pirkko består kvällsdejurens arbetsuppgifter framför allt ”att öppna dörren och besvara frågor”.

De flesta hälsar när de kommer in genom dörren och det är trevligt. Jag tycker om ungdomar, ni är så söta säger Pirkko med ett skratt.

Vid sjutiden stänger Pirkko dörren och beger sig hemåt. Men ännu då händer det att någon äldre studerande som har blivit betrodde med en egen nyckel stannar kvar i den mörknande kvällen.

I sin hemförsamling i Esboviken är Pirkko aktivt med i verksamheten. Närmast hjärtat upplever hon bönegruppen där hon i början fick vara med tillsammans med Ahti. Bönegruppen ber med namns nämnande för församlingens anställda och för sommarens konfirmander, men den finns också där för särskilda situationer.

– Från bönegruppen kan det komma textmeddelanden när som helst. I början upplevde jag ibland det som tungt när mobiltelefonen fick ta emot flera böneämnen på en gång. Men efter att jag själv har varit i behov av förbönsstöd och också fått det har jag förstått hur viktigt det är. Och jag får vara med säger Pirkko med glädje.

Gud och lidandet

Timo Eskola

Fastetiden och påskan lyfter ofta i media fram ett tillspetsat samtal om kristendomens innehåll. I England anklagade den berömda skådespelaren och edsvurna ateisten Stephen Fry Gud för att förorsaka lidandet. Fry, som är välkänd också i Finland, intervjuades i TV och plötsligt frågade den person som intervjuade honom vad han skulle säga åt Gud om han stod inför himlens port. Fry konstaterade att han skulle ställa en skarp fråga: ”Hur törs du?” Hur kan Gud skapa en sådan värld, som är så full av lidande?

Samtalet fortsatte och många för ateismen typiska påståenden började komma fram. Om Gud verkligen har skapat denna värld, måste han vara ytterst manisk och självisk. Fry fortsatte sin lista därtill inspirerad av intervjuaren. En Gud för en så förfärlig värld skulle vara demoniskt ond, rentav ett monster som vill det onda. För att använda religiös terminologi: Fry beskrev gudomen på samma sätt som kristendomen beskriver Guds motståndare Djävulen.

På vad beror lidandet?

Varför finns det lidande i världen? Varför visar sig världen vara ond och varför visar sig människorna vara monster för varandra? Religionsfilosoferna har analyserat ämnet på många olika sätt under tidens

lopp. Frys första påstående är i ljuset av denna analys ganska inkonsekvent och farligt för talaren själv.

När en ateist reser sig upp mot den kristna gudsuppfattningen – som han naturligtvis inte själv tror på – måste han anta att mänskligheten lever ett rätt liv där människor rövar och dödar andra. När världen är ond, är det omöjligt att förutsätta att någon av kärlek full gudom skulle ha åstadkommit allt detta. Men vad blir följderna om slutsatsen är att Gud inte finns?

Enligt religionsfilosoferna skulle det alternativ som då blir kvar inte vara bättre. När en ateist, som Fry medvetet utger sig för att vara, på grund av sitt påstående förnekar hela gudstron, blir han endast kvar med en ond värld. Detta gör inte samtalet lättare. Han måste fortfarande få svar på frågan varför människan lider. Borde man nu tänka att det i stället för Gud är människan som är det demoniska monstret, som med vett och vilja förstör andra människor?

Till ateismens inre motsättningar hör att särskilt en ateist, som nöjer sig med ett ytligt vardagstänkande, inte i verkligheten förnekar Gud. Fry funderar naturligtvis inte på sådant i en kort intervju. Men frågan kvarstår. Behövs Gud i ateismen för att man skall kunna anklaga honom för världens ondska? Tanken är inte särskilt lockande. Om Gud inte finns, blir människan själv den som förstör världen.

Foto: Hilpi Jenu

För det andra på minner Stanley om att påsken, som talar om Jesu Kristi död, egentligen påminner om ett helt annat perspektiv. Gud är inte tyst inför ångesten. Han har i sin Son deltagit i denna världens lidande.

Stanley upprepar huvudpunkterna i det kristna budskapet. När de kristna besvarar frågan om lidandet, påminner de om att Gud sänder Kristus till världen för att bära den värsta förödmjukelse och smärta som någon kan uppleva. Som en av de judiska skriftlärda förnekad och av de romerska soldaterna korsfäst, går han döden till mötes som en "narrmessias". Detta framhävs av den ovanskrift som sätts på korset: "Judarnas konung".

Kristendomen förkunnar att det finns ett svar på människornas lidande. Man finner det i att Gud själv blir delaktig av lidandet och står vid den mänsklighets sida som lider av syndens, våldets och girighetens följder. Därför är också de kristna kallade att som Kristi efterföljare ta del i denna världs lidande och komma med hjälp mitt i nöden.

Gud själv är den som lider

Kolumnisten Tim Stanley tog del i det offentliga samtal som uppstått om ämnet och kom också med det kristna perspektivet. Enligt kristendomen och Bibeln är inte denna värld någon idealvärld som Gud har skapat, utan en värld som har fallit i synd och lever i själviskhet. Uppfattningen hos ateister i stil med Fry angående kristendomens natur och trosföreställningar är ganska felaktig.

KUNSKAP FÖR HUVUDET OCH NÄRING FÖR SJÄLEN

Ledarna för STI:s medlemsorganisationer publicerar i tur och ordning en andakt i denna spalt.

Korsets bärare

När man talar om att ”bära sitt kors”, avser man inte ett lätt måndagsbekymmer som är borta redan på tisdagen. Korset är en verklig börda, som en tung bjälke på axlarna under vilken det känns som att man håller på att kvävas. Korset är som en ödemark, det är synd, smärta och skam. Korset är en känsla av tillkortakommande, ångest och sjukdom. Det är smälek, bitterhet, avsaknad av tro eller en ihållande, oavbruten törst. Korset kan även vara en förlust av något, det kan vara sorg, längtan eller hopplöshet. Korset har många namn men gemensamt för dem alla är att de tynger dig och drar dig ner. De är mörker som täcker all framtid och allt hopp.

Vår Herre Jesus är lyckligtvis en stor korsets bärare. Det betyder att när vi hukar oss under vårt eget kors, är han där med oss. När vi bär vår börda, bär han den med oss. När någon önskar sig döden, för Jesus honom tillbaka till livet. När någon förbannar den dag han föddes, berättar Jesus att det är han som har skapat honom och gjort varje ben i hans kropp. När vi oroar oss för det som skall komma, lovar han att ge oss en framtid och ett hopp. När vi har syndat, visar han för oss sina sårade händer. När vi överväger att vända honom ryggen, frågar han oss vad mer han kunde ge oss än sitt eget liv. Jesus står inte likgiltig inför vårt kors, och han tillåter det aldrig att sänka sig ner på våra axlar utan orsak. När korset ges, kommer det med ett visst syfte och med ett slutdatum. Den finska översättningen av Runebergs psalm ”Jag tager farväl, jag bjuder god natt, mitt avsked till världen jag säger” (psalm 609 i finska psalmboken) beskriver väl detta syfte.

”En kantaja ristin mä ainoa lie, en viimeinen myöskään maan päällä. Vaan Jeesuksen luo tämä ristini vie, hän kantoi sen synnittä täällä...”

Och därefter:

”Sun ristisi rinnalla Jeesukseni, mun ristini paljon ei paina. Kun suot minun katsella kasvojasi, niin virvoitat sieluni aina. Ei hätää nyt voi olla mulla...”

Juha Vähäsarja

Rektor vid Finska Bibelinstitutet

Foto: Hilpi Jenu

LÄCKERBIT

Ur STI:s arkiv

Påskmorgonens segerbud uttalades af änglaläppar men öfverlämnades sedan åt fattiga, arma människor att af dem bäras vidare. Att änglar bebådade, att Jesus lefde, var blott en nödfallsåtgärd, ty det var icke änglar, det budet tillkom. Så var också förhållandet vid Jesu födelse. Emedan ingen människa visste af, att Jesus var född, kunde heller ingen människa båda ut Herrens af Davids stam födelse, utan änglar måste sjunga därom i Betlehems ängder. Men sedan änglasången tystnat, togo herdarne vid. Likaså vid Jesu graf. När änglarna tystnade, togo kvinnorna vid. Fattiga voro budbärarne vid krubban, fattiga voro budbärerskorna från grafven. Men det gjorde mindre. Genom människor måste budet bäras ut i världen.

Fr. Hammarsten, Sådd på Guds åker. Predikningar. Stockholm 1905.

Adressen: Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon 09 668 9550

E-post: sti@sti.fi
förnamn.efternamn@sti.fi

Hemsida www.sti.fi

Bank
Danske Bank
FI74 8000 1100 5642 45, BIC: DABAFIHH

Nordea
FI66 1555 3000 1169 14, NDEAFIHH

Annställda
generalsekr. Ville Auvinen (044 045 6778)
forskare Timo Eskola (hem 019 722 702)
sekreterare Kirsi Sell

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.
Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och
läsesal.

Öppet under perioderna kl. 9–19

Tryckeri Kirjapaino Hermes Oy

Styrelsens ordförande
verksamhetsledare Mika Tuovinen

Medlemsorganisationer
Missionsföreningen Säningsmannen, Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys (Bedjarrörelsen i Västra Finland), Finlands ev.luth. Student- och Skolungdomsmission, Radiomissionsorganisationen Budbärarn, Finlands ev.luth. Folkmission, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, Finska Bibel-institutet, Sv. Luth. Evangeliföreningen i Finland

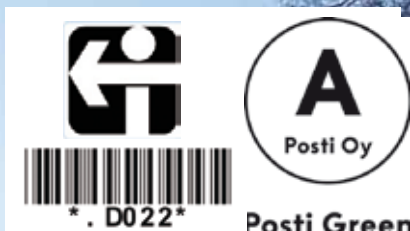
Finansieras av frivilliga bidrag. Medlemsavgift för understödande medlemmar: 35 €/år (studerande 10 €, kollektiv 100 €). Bokgåvor, understöd och testamenten mottas med tacksamhet.

Insamlingstillstånd i Finland
POL-2014-12845, 29.1.2015–31.12.2016

Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*. Informationsbladet *Hörnstenen* (*Kulmakivi*) sänds till understödande medlemmar.

ISSN 2243-075X (Print), ISSN 2243-0768 (Online)

TEOLOGISKA
INSTITUTET I FINLAND
Kajsaniemigatan 13 A
00100 HELSINGFORS

*Likt vårdags sol i morgonglöd
gick Jesus fram ur natt och död
till liv förutan like.
Därför, så länge världen står,
det efter vinter kommer vår
också i andens rike.*

Psalm 532:1

Framsida: Ville Auvinen
Baksida: Sinikka Ahvenainen